

Проблема визначення сутності поняття «щастя» та чинників, що впливають на уявлення про щастя

Сулова К. В.

*магістрантка ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: surovakv@krok.edu.ua*

Анішева А. Ш.

*канд. психол. наук, доцент кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: AminetA@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-1311-0255*

Питання щастя та уявлення про нього є не тільки особистісним питанням, але й соціальною проблемою. Від того наскільки особистість має можливість реалізувати свій потенціал, віднайти власне місце в житті, може залежати добробут та процвітання соціуму в цілому, якість життя людей. Якість життя особистості безпосередньо пов'язано із поняттям щастя та суб'єктивного благополуччя. Кожна особистість має власне суб'єктивне уявлення про щастя. На сьогоднішній день є актуальним вивчення уявлення про щастя у різних вікових груп, оскільки кожний віковий етап має свої психологічні новоутворення, що відображують сприйняття себе та оточуючого світу. В цьому контексті постає завдання теоретичного та практичного визначення параметрів дослідження цих психологічних феноменів. Незважаючи на наявність наукових досліджень з питань щастя, немає єдиної точки зору щодо визначення сутності даного поняття та уявлень про нього, тому є актуальною проблема визначення сутності поняття «щастя» та дослідження чинників, що впливають на уявлення про щастя.

Слово «щастя» належить до групи слів, які вживаються як у повсякденній свідомості, так і у філософському дискурсі для опису однієї з фундаментальних характеристик цілісного стану життя. Згідно зі словником, щастя-це стан повного задоволення життям, відчуття глибокого задоволення й нескінченної радості, які переживає людина; успіх, досягнення, удача, а також «доля, талан». Пошуки щастя є центральною, системоутворюючою категорією в житті особистості.

Для визначення сенсу та змісту явища «щастя» вчені пропонували різні теоретичні підходи та концепції. Спроби зрозуміти і виміряти його зміст робилися з середини минулого століття і робляться сьогодні філософами, соціологами і психологами. У цьому відношенні щастя як дослідницька категорія є міждисциплінарним явищем.

Філософське бачення щастя-це внутрішній, психологічний стан, при якому переживається виняткова радість через реалізацію певних намірів, переживання радості і захвату; поняття щастя охоплює суб'єктивну моральну реакцію особистості на наявність цих благ, що виражається в певному задоволенні життям загалом. Щастя розглядається з філософської позиції у працях багатьох діячів, таких як А. Алексєєв, Г. Арендт, В. Воловик, Г. Воловик, І. Івін, С. Крилов, Ю. Осічнюк, С. Рубінштейн, В. Татаркевич, Н. Хамітов. Було визначено, що щастя можна розглядати з гносеологічного аспекту-«форма пізнання» (С. Кримський), аксіологічного-«щастя як цінність» (М. Аргайл, А. Грицанов, Е. Ільїн) [1]. Термін «щастя» сьогодні немає чіткого значення, і, як зазначив В. Татаркевич, вважається, що різні поняття щастя мають лише одне спільне, що означає щось позитивне, важливе.

Звертаючись до психологічної думки можна визначити наступні характеристики поняття «щастя». На думку М. Шеколи, щастя-це сукупність щасливих моментів. Суб'єктивне відчуття щастя може бути як особистісною характеристикою, так і просто станом. Щастя ґрунтується на найвищому рівні потреб у піраміді А. Маслоу, що стосується творчості, самовираження та свободи самореалізації, і згідно зі статистикою, різні люди потребують цей найвищий рівень різною мірою [3]. Варто відмітити праці А. Вороніної, І. Джидар'ян, Л. Жуковської та інших, де досліджувалась проблематика щастя. Серед зарубіжних робіт можна відзначити дослідження К. Роджерса, А. Кемпбелла, Ф. Конверса, Н. Бредберна, Р. Вілсона. Щастя як суб'єктивне благополуччя вивчалися в дослідженнях М. Фордіса, А. Бека, Л. Джозефа, Т. Льюїса, Ф. Ендрюса. Питанням уявлення про щастя у осіб різної статі присвятили свої наукові доробки І. Кльоцина, А. Денисова, Л. Куліков, Т. Семенова [2, 4].

Відокремлюють наступні чинники, які впливають на уявлення про щастя:

- економічні (рівень економічного розвитку країни (наявність і якість медичних, освітніх, страхових тощо) послуг);
- зайнятість (джерела доходу);
- розмір доходу громадян;
- рівень середнього доходу, рівень інфляції та безробіття;
- коливання ділової активності в країні та світі та неекономічні (вік, стать, індивідуальні риси особистості);
- соціальний статус (освіта, рід занять, сімейний стан);
- спосіб проведення часу (спілкування з родиною та друзями, спорт чи хобі тощо);
- умови життя (клімат і стан навколишнього середовища, соціальне розшарування, правопорядок тощо).

Отже, проблема визначення сутності поняття «щастя» та чинників, що впливають на уявлення про нього потребує вирішення завдання визначення відповідних параметрів для подальших теоретичних та практичних досліджень.

Список використаних джерел

1. Афанасьєва Л. Феномен щастя в контексті філософського дискурсу. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2019. Випуск 22, С. 16-22.
2. Гавришак Л. Щастя як психологічна категорія. Проблеми гуманітарних наук. Серія : Психологія. 2019. Вип. 45. С. 39-51.
3. Луц-Пурій У. Тоталітаризм і щастя: чому не йдеться про вибір між щастям та свободою? Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті : збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 11-12 червня 2020 року, Львів: Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2020. С. 529-531.
4. Чуйко Г. В., Чаплак Я. В. Щастя, задоволення життям, психологічне благополуччя: співвідношення понять. Ракурси психологічного благополуччя особистості: збірник тез доповідей всеукраїнського науково-практичного семінару «Ракурси психологічного благополуччя особистості», 9 червня 2017 р. Ред. кол.: Титаренко Т. М. (гол.ред) та ін. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 160-164.